

Sic inter ceteros s. Augustinus (1), s. Maximus Tauriensis (2), ac reliqui patres, qui simul conjungerent tres evangelicos relatos textus consueverant, ut Petro ejusque successoribus tum primatum in universam Ecclesiam, tum immobilem in fide firmitatem ad Ecclesiam in eadem fide solidandam vindicarent (3).

Huc accedunt, prout innuebamus, patrum effata quibus dotem hanc universim romanis adjudicant pontificibus: hi patres sunt qui adstrunnt in omnibus necessitatibus consentiendi ac conveniendi ad rom. Cathedram siquidem fideles esse velint (4); qui fidem affirmant per successionem rom. pontificum quoscumque posse hereticos confundi, cuiusmodi inter ceteros est Irenaeus (*Lib. III. cont. Haeres. c. 5*); qui docent catholicum eum esse, qui fidem habet romanę ecclesię, ut Hieronymus (5); qui post romanum rescriptum clamant: *causa finita est*, ut Augustinus (6); qui asseverant Petrum semper in propria sede et vivere et praesidere, ut *praestet quaerentibus fidei veritatem*, ut Petrus Chrysologus (7); qui predicant ad romanam Sedem *perfidiā habere non posse accessum*, ut Cyprianus (8). Ex his porro aliisque eiusmodi quamplurimis quae afferri possent patrum testimoniis luculentem patet eos semper pro certo habuisse rom. Sedem, seu rom. pontificem in dogmatibus decretis a recta fide deficere non posse (9).

Verum præter sententias patrum huc spectant publica facta, quae eamdem in antiquitate obtinuisse doctrinam manifeste produnt. Tale imprimis est catholicorum agendi ratio; ex hac enim constat 1. Novatores damnatos a solis rom. pontificibus illico ut hereticos habitos esse antequam cogentur oecumenica concilia (1); 2. plures errores tanquam haereses spectatos fuisse ex sola rom. pontificum damnatione absque conciliorum celebratione (*Cf. Petitdidier, op. cit. cap. 2. seqq.*); 3. conciliorum oecumenicorum decreta velut irreformabilia minime fuisse habita ante rom. pontificum confirmationem, ino interdum rejecta hujus confirmationis defectu (2); 4. exortis vixdum controversiis, ad eas dirimendas episcopos undique ad rom. presules oculos convertisse, eosque rogavisse, ut quod ipsi de iis sentirent patefacerent (3); 5. catholicos omnes constanter acquiescisse pontificis dogmaticis decretis, neque iis nisi solos hereticos oblectatos esse (4); 6. universam Ecclesiam ratam habuisse formulam ab Hormisda subscribendam propositam in qua haec infallibilitas constituitur (5); ac 7. demum in publica liturgia hanc ipsam prærogativam romanę Ecclesię, seu fuisse romano pontifici assertam (6). Quæ quidem omnia aut supponunt aut adstrunt apertissime rom. pontificis infallibilitatem, eamque ante expressum aut tacitum Ecclesiae consensum.

Hanc denique doctrinam omnino consignat ipsa agendi ratio hereticorum. Tam alte enim pervaserat omnium animos in antiquitate, persuasio ineluctabili plane esse quæ per rom. pontifices in fidei decretis sancientur, ut heretici ipsi in concilianda sibi illorum sententia enixe adlaborarent. Sane inter ceteros ita se gesserunt Pelagius ac Coelestius, quorum alter oblata Innocentio I fidei confessione concludit: « Sin autem haec nostra confessio apostolatus tui iudicio comprobatur: quicumque me maculare (al. culpare) voluerit, se imperitum, vel malevolum, vel etiam non catholicum, non me hereticum comprobabit » (7); alter vero, qui quanquam objectos sibi a Paulino errores damnuare noluit, « sed beati Papæ Innocentii litteris non est ausus obsistere; imo se omnia qua Sedes illa dannaret, damnaturus promisit », Augustino teste (8). Quorsum vero haec nisi receptum tune temporis fuissest rom. Pontifices in fide errare non posse (9)? Postea quidem amota

(1) Loc. cit. ubi laudata Pontificum serie subjicit: *ipsa est petra*, etc. quo ostendit non ad unum Petrum, sed ad successores etiam ipsius in romana Sede eam Christi promissionem pertinere, ut observat Baller. I. c.

(2) Serm. LXIV. ac *De nat. ss. apost. Petri et Pauli*. IV. ed. Rom. 1784. col. 578.

(3) Plura alia Patrum in hunc sensum test. cf. apud Baller. loc. cit. necnon apud card. Orsi, *De irreformabilitate rom. pontificis in definitiōne fidei controversiis, iudicio*. Romæ, 1759. tom. II. lib. IV. cap. 2. art. 1. Cf. etiam Salmeron, *Comm. in Evang. Colon. Agripp. 1604*. tom. XI. tract. XXX. p. 242, seqq.

(4) Apud Baller. op. cit. cap. 12. § 1. n. 1. seqq.

(5) Lib. I. in Ruffinum, n. 4. ed. Vallars. tom. II. col. 461.

(6) Serm. CXXXI. n. 10. Mirum est quomodo se torqueant ad haec Augustini verba prolatæ pro concione, ut corum vim eludent, infallibilitatis pontificie adversarii: verum card. Orsi, op. cit. lib. II. cap. 2. art. un. strenue illa defendit; item Zaccaria, *antiferion*. Tom. III. p. 2. lib. I. cap. 5. n. 15. ac Bolgeni, *Episcopato*, ed. cit. vol. III. Appendix D.D. ubi præterea innumeris pene patrum testimonia eongessit ad evincendum constantem haec in re antiquitatem sensum. Cf. etiam ejusdem opus: *Risposta al libro cos' è un appelleto*.

(7) In epist. ad Eutychem Presbyterum, cap. 2. inter epist. s. Leonis M. edit. Baller. n. 23. col. 779.
(8) Epist. LV. ad. Cornelium, ed. cit. pag. 86.

(9) Præter cit. AA. cf. etiam Petitdidier, *Traité théologique sur l'autorité et l'infalibilité des papes*, Luxembourg 1724. Hic tractatus in latinum versus prostat etiam in *Theatre de l'autorité du Pape*, La Haye 1720. lib. I. cap. 3. n. 8. p. 90. « Methodus, inquit, priorum reformatorum est argumentum magni ponderis adversus ipsos. Disputationis initio confessi sunt Papam esse supremum Christi vicarium; nec ejus auctoritatem in dubium revocare coepimus, nisi cum contra ipsos definitivit, perinde ac si iudex desinit esse iudex, cum adversus aliquam partem sententiam pronuntiat, vel si veritas, cum incommoda esse incipit, veritas amplius non sit. »

larva, cum se damnatos viderint, pateferunt quo animo illa affirmarent; sed interea testimonium præclarissimum prodidere de catholicæ Ecclesie sensu.

Ex luculentissimo hoc sensu traditionali factum esse reor ut gallicana ecclesia usque ad celebrem anni 1682. declarationem, eamdem constanter professa nobissem fuerit doctrinam, prout ex certissimis documentis constat (1).

DIFFICULTATES. I. *Obj.* 1. Perperam antiqua traditio invocatur ad ejusmodi privilegium rom. pontifici adstruendum, cum quiescit haec antiquis plane esset ignota. 2. Sane adducta testimoniorum congeries rem non conficit, cum vel *de solo Petro loquantur*, vel *de Ecclesia catholica*, vel *de Sede romana*, minime vero de solis rom. pontificibus. 3. Quod si nonnulla ex recensitis de his loqui videntur, non de ipsis pontificibus singillatim, sed de ipsis serie ac successione ita sunt accipienda, ut significant fidem a Petro traditam semper fuisse ab ea custoditam aut custodiendam fore usque ad consummationem seculi, ut confirmentur fideles, quod nemo ambigit. Si enim contingit quempiam errare, cum error a successore corrigitur, dici propterea nequit portas inferi adversus fidem Petri esse prævalituras. 4. Accedit quod, eti errent pontifices, haud consequens sit cathedram romanam Sedem a fide desciscere, cum juxta notum Leonis M. effatum « aliquid sint sedes, aliquid residentes » (2). 5. Demum, haud semper patre effata accepida sunt, cum urbanitatis quandoque et officii causa ita fuerint locuti. Ergo.

Reep. ad 1. D. Id est, formula sub qua nunc pronuntitur, ignota fuit, *Tr. vel C. res ipsa N.* Quid enim patres de ipsa re senserint, abunde liquet et ex eorum dictis et ex eorum agendi ratione; alioquin nunquam potuerint publicam rom. pontificis de fide doctrinam uti regulam certam assignare qua ortho-

(1) Hyacinthus Serry, in Appendix historica *De mente Ecclesiæ gallicanae et academiæ Parisiensis circa rom. pontificis infallibilitatem*, quan adject dissertationibus dualibus *De romano pontifice*, num. 15. « Anno tantum 1682, inquit, novos de romanorum pontificum infallibilitate sensus induit clerus gallicanus, et ab avita suorum doctrina deflectit, dum solemnem de ecclesiastica potestate declarationem in comitiis generalibus edidit... En primam antiqua doctrinæ de rom. pontificum in alibilitate desertionem, publico cleri nomine solemniter factam... En vera certaque iunctate solemniter hoc in capite sententia ep. cha. » Amplissimis vero seculorum omnium documentis a tota quoque gallicana ecclesia, et ab academia Parisiensi ad annum 1682. deductis, avitam hanc nobilissimam illius ecclesiæ doctrinam constanter perseverasse evincit. Nec minus luculentem id ipsum ostendit card. Orsi, op. cit. tom. II. lib. IV. cap. 17. seqq. Non pauca etiam documenta eongessit Muzarelli in op. *Il buon uso della logica*, etc. opus. III. *Prinato ed infallibilità del Papa*. Verum omnibus palman facile præcipuit cl. Scordi, in regia universitate Taurinensi prot., in opere quod duobus voluminibus in 4. complexus est: *de supradicta romani pontificis auctoritate ho lierna ecclesiæ gallicanae doctrina*; Aventone 1747. ubi postquam in eruditæ præfatione ostendit hanc semper inhaessisse ecclesiæ gallicanae sententiam de pontificia in decretis dogmaticis infallibilitate, documentis omnigenis in priori parte demonstrat etiam ab anno 1680. usque ad etiam suum strenuos semper assertores et vindices avitæ doctrine in ecclesiæ gallicana viguisse. Hoc opus denò recusum est paucos ante annos Moguntie ac *Pi. VII. immort. mem. nuncupatum*. Cf. etiam Com. de Maistre, *Du Pape*, livre I. chapitre 1.

(2) Epist. CXLVII. edit. Baller. ad Anatolium episc. CP. cap. 5.

PERRONE. II.

doxi ab heterodoxis, vera a falsa doctrina socerneretur, prout ipsi fecerunt.

Ad 2. N. Siquidem cum de Petro loquentur patres, de eo disserunt quatenus primas, caput et fundatum Ecclesie sue a Christo constitutus est; cum vero ex patrum traditione haec eadem auctoritas competat *jure divino* ejus successoribus, consequitur ex eorumdem doctrina etiam Petri successoribus eas competere prærogativas quæ in gratiam primatus et adnexi muneris Petro fuerunt communicatae.

Sic etiam: loquentur interdum patres de Ecclesia catholica, quatenus in petra soliditate fundata est, C. independenter ab illo solidissimo fundamento N. ut patet ex ipsorum locutionibus; nam indidem ipsi colligunt Ecclesie in fide inconcessam stabilitatem.

Demum patres loquentur de Ecclesia seu cathedra romana quatenus episcopos habet successores Petri, C. alio sensu N. Illa enim ratione seposita, a reliquo Ecclesia romana non distingueretur. Quaecumque enim sunt privilegia quibus romana fruuntur Ecclesia, ea, præsertim vero fidei firmitas, ob quam patres mirifice illam extollunt, unice a Petro ejusque successoribus derivant (1).

Ad 3. N. Hoc enim est effugium excogitatum ad eludendam traditionis vim: concepi autem nequit quomodo possint pontifices singuli ex cathedra errorum in fide credendum Ecclesie proponere, et tamen in eorumdem pontificum serie fidei indefectibilitas permaneat (2). Deinde, non solum seriei, sed pontificibus singulis munus incumbit confirmandi fratres in fide; cum vero in hunc finem Christus dotem illis infallibilitatis contulerit, patet aut nullis aut singulis illam competere (3).

(1) Autores omnes qui hoc de argumendo scripserunt aduersus gallicanos, ejusmodi distinctionem non ita pridem inventam inter rom. pontificem et Ecclesiam, sive sedem aut cathedram romanam, perinde ac si ecclesiæ, aut sedis aut cathedra romanam fides indefectibilis sit, non item vero fides etiam *ex cathedra* definita a rom. pontifice, nisi constet eam conformem esse fidei ecclesiæ romanae, hanc distinctionem, inquam, expulerent, et jure merito; siquidem ideo ecclesiæ romanae fides indefectibilis est, quia profitetur eam fidem quam Petrus ejusque successores Ecclesie universales primates professi sunt et profitentur. Hac enim causa subtla, potuerint ac posset fides rom. Ecclesiæ deficere, uti defecit in ecclesia antiochena et alexandrina.

(2) Circa hoc Bossueti effugium legendus omnino est Com. de Maistre in op. *du Pape*, liv. I. ch. 9. ubi inter cetera scribit: « C'est à peu près comme s'il (Bossuet) avait dit que tous les empereurs romains doivent être considérés comme la personne d'Auguste continuée; que si la sagesse et l'humanité ont paru quelquefois trêve sur ce trône dans les personnes de quelques-uns, tels que Tibère, Néron, Caligula, etc., on ne saurait dire néanmoins qu'elles aient jamais manqué entièrement, puisqu'elles devaient ressusciter bientôt dans celles des Antonin, des Trajan, etc. Atque ut alibi observat, series pontificum esset infallibilis, etsi pontifices singuli possent heretici esse. Cf. *de l'Eglise gallicane*, liv. II. ch. 12. scilicet pontifices in Bossueti hypothesi in abstracto essent infallibilis, fallibilis vero in con-

(3) Certe s. Augustinus in *Ps. cont. Part. donati* cum scripsisset: « Numerosi sacerdotes vel ab ipsa Petri sede, et in ordine illo patrum quis cui successit videte, » suedit « Hoc est petra, quam nos vincunt superba inferiorum portæ, » perinde ac si diceret: « in hoc successio: as ordine nullus donatista ep. copus invenitur; si enim vel unus donatistus erroribus iniquitatis reperiretur, satis fuissest ad seriem illam vitianam. Cf. Baller. op. cit. *De ri et rat.* cap. 5. § 3. n. 20. (Trente-trois.)

Ad 4. N. Ad effatum vero Leonis M. D. Aliud sunt sedes, aliud præsidentes, quatenus sedium jura non pendeant ex meritis aut demeritis personalibus præsulum, pro tempore sedentium, C. quatenus jura sedum non competant presidentibus N. Profecto aliam in hoc effato non luisse mentem s. Leonis patet ex ejus scopo, nimurum sartos tectosque custodiendi nicanos canones, qui sua cuicue sedi jura servanda præfimerant, neque sinebant ut ob personalem Diocorii impietatem secundæ sedis ius adimeretur Alexandrinae et in Constantinopolitanam transferretur (1). Ceterum non pro sede Romana, sed pro Petro ejusque successoribus rogavit Christus ne deficerent in fide, et sic in ea fratres confirmare possent.

Ad 5. N. Hæc enim meræ urbanitatis officia patrum gravitatem dedecent; alioquin idem posset de eorum dici testi moniis quibus rom. pontificum primatus adstruitur. Equis præterea dixerit conc. œcumenicorum Ephesini, Chalcedonensis et Constantinopolitanæ III. acclamationes, atque Hormisdæ formulæ subscriptionem sapere officiosam urbanitatem?

II. Obj. Facta quæ occurunt in antiquitate componi nequeunt cum asserta pontificis infallibilitate. Etenim 1. ex iis constat editas a rom. pontificibus definitiones nunquam irreformabiles existimatas esse donec ad eas accesserit consensus Ecclesiæ sive dispersæ sive in conciliis congregatae, ut patet ex iis quæ scribit s. Leo ad Theodoretum: « Quæ nostræ prius ministerio definierat (Deus), universæ fraternitatis *irretractabili firmavit assensu* » (2), qui præterea subdit: « Sic summorum servatur auctoritas, ut in nullo inferiorum putetur immunita libertas » (ibid. col. 4120). Ergo duo exinde explorata sunt: ac primo ante concilii confirmationem dogmaticas pontificum sanctiones *irretractabiles* non esse, secundo ante ejusmodi assensum *liberum* examen esse pontificiarum definitionum, ut eis quis possit assentire aut ab eis dissentire; quæ de infallibili judicio nefas est dicere.

2. Exinde factum est, ut passim celebrarentur concilia ad ea ipsa infallibili ac irretractabili auctoritate definienda, quæ prius fuerant a pontificibus definita, 3. atque ut a pontificis definitionibus provocaretur ad concilium generale. 4. Sane nisi ita se res haberet, concilia œcumonica non solum haud essent necessaria, sed prorsus inutilia, cum sine tot opum, rerumque publicarum dispensiis et incommodis a solo rom. pontifice posset infallibili ac irretractabili auctoritate dirimi quæstio. Ergo.

R. N. A. *Ad 1 prob.* vero, admissa s. Leonis auctoritate, ad 1 sequelam D. Si hic *irretractabilis assensus* afficiat dogmaticam s. Leonis definitionem, Tr. si afficiat patres Chalcedonenses N. Jamvero *irretractabilem* hunc assensum non afficere pontificiam definitionem, ceteris omissis (3), aperte constat ex

(1) Prout contendebat Anatolius, quem acriter arguit hac epistola s. Leo.

(2) Epist. CXX. ed. Baller. cap. 1. col. 1219.

(3) Etenim s. Leo, quāvis inducerit Marciango ut Chalcedone celebraretur concilium, monuit tamen imperatorem

iis ipsis quæ objiciuntur verbis: *Quæ (Deus) nostri prius ministerio definitiæ, alioquin absurdæ debheremus admittere posse retractari quæ a Deo definita sunt.* Itaque insequentibus verbis: *Universæ fraternitatis irretractabili firmavit assensu*, s. Leo patrum Chalcedonensis significavit assensum, quem *irretractabilem* evasisset affirmat ob illorum adhesionem pontificis definitioni, cum tota irretractabili vis decretorum concilii generalis, in his potissimum quæ ad fidem pertinent, ab unitate pendeat cum apostolica romana Sedis fide. Sane si vi sua definitiones conciliorum etiam generalium irretractabiles essent, frustra patres Chalcedonenses efflagitassent pontificiam confirmationem, ut *irretractabilia* fierent eorum decreta, prout eos fecisse novimus (1).

Ad alteram sequelam pariter D. Liberum esse examen confirmativum, C. dubitatum seu in ordine ad assensum vel dissensum N. Quæ ut intelligantur animadvertisendum est, vix prolata ac lecta in Act. II. conc. Chalcedonensis epistola s. Leonis, a patribus universim acclamatum esse: « Anathema ei qui ita non credit. Petrus per Leonem ita locutus est » (2). Igitur examen quod in gratiam episcoporum *Ilyricianorum* et *Palestinianum* sub finem ejusdem actionis permisum est de s. Leonis epistola, non potuit esse dubitatum cum libertate assensus vel dissensus, sed confirmativum plane fuit, t. ut qui dubitabant docerentur (ibid. col. 507). Eo vel magis quod de examine ageretur epistola per subscriptionem episcoporum ab universa Ecclesia jam recepta, uti constat ex s. Leonis epistolis (3), et approbatæ, ut vidimus, per ejusdem concilii acclamationes, quæ proinde juxta adversarios irreformabilis jam erat (4).

Ad 2. N. Cum ex modo dictis aliud sit liberum examen confirmativum, aliud vero dubitatum cum libertate assensus vel dissensus, quod nunquam per epist. LXXXII. cit. ed. « Ne cuiusquam procaci imprudentie versatio quasi de incerto quid sentiendum sit sive: il inquiri, nec cuiusmodi sit fides tenenda, esse tractandum, sed quorum precibus, et qualiter annuendum. » Et in aliis litteris, ep. nempe XC. eundem principem rogavit ne patetur fidem *quæ dubiam* in synodo retractari. Idem repetit epist. XCIII. cap. 2. et ep. XCIV.

(1) Cf. Ballerin. tum in op. cit. cap. 15. n. 60. tum in not. 2. ad cit. epist. Leonis ad Theodoretum.

(2) Apud Harduin. *Acta conc.* tom. II. col. 506.

(3) Nempe epist. cit. ed. LXXXVIII. ubi cap. 1. hæc expresse habet s. Leo: « Epistolam nostram, quam ad sanctæ memoriæ Flavianum de hac re plenissimam missimus, quæque Ecclesia universalis amplectitur. » Eadem repetit ibid. cap. 5. item in epist. XCI.

(4) Cf. card. Orsi op. cit. *De irreformabili rom. pontificis iudicio*, tom. I, p. 1. ubi copiose ac inductabiliter prorsus ratione ostendit examen quod interdum permisum est de iis quæ ante circa fidem definita jam fuerant a rom. pontificibus nullo modo adversari irretractabili eorum dogmatico iudicio. Allatis enim luculentissimi exemplis decretorum dogmaticorum quæ ab œcumenicis syndicis iam latè fuerant, queque propter ea uti irreformabilia ab omnibus catholice semper habita sunt, et tamen fuere in aliis subsequentibus conciliis iterum examini subjecta; nemo autem dicit ejusmodi examine quidpiam detractum fuisse priori firmatam quam jandiu eadem obtinerent, nec posse vocari istud examen dubitativum. Cf. præsertim cap. 15. art. 1. et seqq. qui proprius ad rem nostram referuntur. Item cap. 17. art. 1. seqq. tum part. II. cap. 57. art. 1. necon Ballerinios in nota 14. ad cit. epist. ad Theodoret. in hæc ipsa que objiciuntur verba. Hoc examen a Ballerino vocatur revisionis.

missum est circa dogmaticas rom. pontificum definitiones etiam ante omnem Ecclesiæ consensum. Cœlestinus enim, Leo M., Agatho, epistolas suas miserunt ad concilia Ephesinum, Chalcedonense et Constantinopolitanum III., veluti normam quam sequenter hec concilia, carentes expresse in mandatis quæ suis legatis dederunt, ne quidpiam in iis quæ ibi de fide continebantur immutari paterentur (Cf. cit. AA).

Ad 3. D. Ab hereticis seu sectariis, C. a catholicis, N. Si enim novatores excipias, nullos in tota antiquitate reperies qui a damnatione per rom. pontificem facta ad concilium œcumenicum appellaverint. Quæ vero adduci solent exempla vel s. Cypriani, vel quartodecimanorum, non sunt de causis dogmaticis, aut saltem uti dogmatica spectata non fuerunt (1).

Ad 4. D. Si cogentur concilia ad intrinsecam pontificis dogmaticis decretis vim conferendam, C. si ad auctoritatem extrinsecam adjiciendam, ita poscentibus rerum adjunctis, N. Dogmaticæ enim rom. pontificum definitiones totam vim eamque coactivam ex se habent, adeo ut nemo vere catholicus iis obsertere possit aut refragari. Verum cum novatores eis contumaces obseruantur, turbas movent, incertos decipiunt, opus præterea est ut concilia interdum convocentur, quo ex multorum collatis suffragiis, atque solemnni adhesione ad pontificis definitionem magis patescat totius Ecclesiæ catholicæ fides, ac vel contumaces facilius ad unitatem revocentur, vel solemnius eorum pervicacia damnetur. Experiencia tamen ostendit eos omnes qui fidem et subjectionem pontificis dogmaticis sanctionibus detrectarunt, eaudem detrectasse œcumenicorum conciliorum decretis. Accedit, quod pontifices ipsi identidem ejusmodi conciliorum convectionem efflagitaverint ut medium idoneum ad questiones implexas ac difficiles tutius discutiendas. Nec enim sive rom. pontificis, sive concilii œcumenicæ infallibilitas media excludit ad veritatem de qua agitur assequendam, quippe, ut alias diximus, non per modum infusi doni, sed per modum præsidii, sive ut auctoritate, Deus illam promisit.

III. Obj. 1. Christus infallibilitatem contulit Ecclesiæ universæ; ergo ab ea unice est exquirenda vera fides, et ab ejus consensu irretractabile fit pontificum dogmaticum decretum. 2. Nec obest tenendum esse fidei unitatem cum rom. pontifice, quandoquidem in *decisis* ea teneri debet necessario, non autem in *decidendis*. 3. Alioquin non intelligitur quo-

(1) Cf. quæ de hoc argumento scripsimus in Tract. *De Sacrum. in genere*, cap. 3. prop. 1. col. 42. Ceterum huc etiam difficultati aptare possumus quod cl. comes de Maistré respondet Rossuetto: « Bossuet veut-il nous prouver la nouveauté de cette doctrine (de l'Infallibilité)? Qu'il nous assigne une époque de l'Eglise, où les décisions dogmatiques du saint-siège n'étaient pas des lois; qu'il efface tous les écrits où il a prouvé le contraire avec une logique accablante, une érudition immense, une éloquence sans égale; qu'il nous indique surtout le tribunal qui examinait ces décisions et qu'il les réformait. Au reste, s'il nous accorde, s'il nous prouve, s'il nous démontre que les décrets dogmatiques des souverains pontifes ont toujours fait loi dans l'Eglise, laissez-le dire que la doctrine de l'Infallibilité est nouvelle : qu'est-ce que cela nous fait? » Du pape, liv. I. ch. 1. in fine.

(1) Etenim ex celebri regula quam tradidit Tertullianus in lib. *De prescriptionibus* querenda est vera Christi doctrina in ecclesiæ matribus sive apostolicis, quæ scilicet habuerunt auctores Apostolos, ac præcipue in romana ecclesia, « cui totam doctrinam Apostoli cum sanguine suo profuderunt, » ut idem loquitur ib. cap. 56. et ad quam *necessæ est omnem convenire Ecclesiam*, ut ait s. Irenæus. Cum igitur ceteræ omnes apostolica ecclesiae defecerint, restat ut a romana sede, quæ sola hactenus in vera Christi fide superstes permanet per nunquam interruptam pontificum suorum seriem perquirenda sit evangelica doctrina veritas, et cum ea necessario sit fidei unitas conservanda a reliquo ecclesiæ, quæ ab ea sola possunt apostolicam fidem

Ecclesia hæc sola superstiterit ex proprie dictis ecclesiæ apostolicis, jam ab ecclesiæ omnibus ad eamdem recurrendum est Ecclesiam ut hauriant doctrinam apostolicam, utque per participationem apostolicitatis nota perfrauantur.

Ad 3. D. Si ejusmodi infallibilitas pontificia certa esset apud omnes certitudine fidei, C. si certa tantum sit certitudine quæ exurit ex vi demonstrationis N. Cum enim adhuc impune inter catholicos ipsos quæstio hæc agitur, nulla expressa seu formalis circa eam prodierit definitio, inde fit, ut non statim veluti formales hæretici declarantur refractarii, donec ad pontificiam definitionem tacitus aut expressus Ecclesia consensus accesserit. Cum enim hic accesserit, ex unanimi catholicorum doctrina, effugium quolibet intercipitur. Ceterum contumaces illi jam rei sunt coram Deo et coram Ecclesia, atque ob agitatem hanc controversiam sola requiritur formalis declaratio ut absindantur a totius Ecclesiæ corpore in foro externo (1).

Ad 4. N. Ejusmodi externa observantia ac obsequium sine sincero et interiori mentis assensu turpis esset hypocrisy et simulatio merito ab ipso clero gallico damnata in jansenianis cum hi celebrem, quem vocant, *casum conscientiae* proposuerunt (2). Profecto unitas fidei, qua ex Apostolo *captivatur omnis intellectus in obsequium Christi* (II. Cor. X. 5), præter externum obsequium interiorum assensum exposcit, ut omnes in rebus fidei *idipsum invicem sentiamus, et idipsum dicamus omnes* (Rom. XII. 16. I. Cor. I. 10); quapropter sine interiori hoc mentis obsequio unitas servari nullatenus potest. Absonum porro est ubi de fide agitur præstare assensum provisorium. Hoc effugium patribus nostris plane ignotum fuit (3).

derivare ex Tertulliani principio. Porro si rom. pontifices errare possent in definitionibus dogmaticis, dum eas certe ecclesiæ exquirunt, nonne in errorem trahereunt iæluctabilem, cum hæc unica eis via suppetat sive ad apostolicam doctrinam certo habendam, sive ad apostolicitatis notam conservandam? Cf. de hoc argumento card. Gerdil in op. cit. *Esame de' motivi della opposiz. alla polla Accademia Fidei*, sez. II. art. 4. opp. ed. rom. tom. 14.

(1) Hoc argumentum egregie evolut Petrus Ballerinius in toties laudato opere, *De rit et ratione primatus*, cap. 14. § 4.

(2) Hoc declararunt episcopi Galli, dum aperte profisi sunt in litteris ad Innocentium X. datis an. 1653. die 19 juli, dogmatica Sedis apostolica decreta « *Divina aequa ac summa* per universam Ecclesiæ autoritatem niti, cui christiani omnes ex officio *ipsius quoque mentis* obsequium præstare tenentur; » cumque *casus conscientiae* prodisset, quo pontificis decretis obediencie nomine debitum asserbatur externum quidem obsequium, non vero assensus internus, insurrexerunt illico gallicani presules, præci, ne vero Bossuetius et Card. de Noailles, remque ad apostolicam Sedem detulerunt, ac die 14 juli 1702, prodit constitutio *Vinean de rati saboth*, que declaratum est, obediencie, quæ constitutionibus rom. Sedis debetur, non satisfieri obsequioso, ut autores casus vocabant, *silentio*, nec licere professionem ore vel scripto edere, si discordet a sensu et obsequio cordis, in quo sita est *vera orthodoxia hominis obedientia*. Ecclesia gallica una universa eam statim suscepit constitutionem, ac in omnibus dioecesis publicandam curavit. Cf. op. cit. cap. 15. n. 75.

(3) Hujus provisorii assensus inventor fuit Febronius, dum scriptis definitionibus judicisque dogmaticis rom. pontificum obsequendum esse prætior, saltem non dogmati-*zante contrarium quendam non reclamet Ecclesia;* apud Ballerini. in *append. de infallibilitate pont. prop.* 5. not. 5. 4.

Ad 5. D. Si præterea auctoritas illa jus non habet cogendi ad interiorum assensum et obedientiam dogmaticis suis definitionibus, Tr. vel C. si jus istud divinitus habeat N. Porro adversariis ipsis fatentibus, et constanti Ecclesiæ praxi suffragante, fideles omnes tenentur ex Christi institutione obedire Ecclesiæ capituli de fide aliquid solemniter decernenti; cum vero ex dictis ejusmodi obedientia, ut vera sit, debeat esse ex corde, interior scilicet et sincera, patet, quod quanvis de fide aperte non sit rom. pontificem infallibilitate pollere, omnes tamen cogi ad assensum interiorum dogmaticis pontificis definitionibus præbendum; eo vel magis quod infallibilitas ista morali certitudine constet, et ex hac ipsa interioris obsequi obligatione qua fideles omnes, juxta ipsos adversarios, adstringuntur ad dogmaticas pontificias constitutiones amplectendas, nos eruanus argumentum ad eam infallibilitatem evincendum (1). Si de fide esset hic articulus, jam illico formales hæretici atque ab Ecclesia extorres hoc ipso essent quicunque illis definitionibus refragarentur.

Ad 6. D. Si prærogativa infallibilitatis non esset annexa primatui Petri ac successorum ejus, C. securus N. Jamvero ideo a Christo Petrus ac successores ejus in bonum Ecclesiæ infallibilitate prædicti sunt, quia primatum eis contulit. Cum autem primatus personalis sit, consequitur, non ab ecclesia romana pendere pontificum inerrantiam, sed e converso omnia privilegia quibus fruuntur romana Sedes a Petro eisque successoribus in eam dimanare. Per ipsos fidelibus patet vera ecclesiæ romana traditio, nec ulla nos necessitas urget inquirendi in media quibus usus sit aut uti debeat rom. pontifex ad solemnes suas dogmaticas definitiones edendas; alioquin semper eludi possent.

PROPOSITIO III. — *Idipsum confirmatur ex facto ipso rom. pontificum, quorum neminem in dogmaticis decretis errasse ostendi potest.*

Perperam haetenus allaboratum a nobis esset in astruenda rom. pontificis infallibilitate, dum ex cathedra quidpiam de fide esse decernit, nisi simul ostenderemus facto ipso perpetuo et constanti nunquam rom. presules in suis dogmaticis constitutionibus in errorem contraria fidem dilapsos esse. Si enim

Exinde profluxit illud quod Schenkl § 254, vocat jus quo fruuntur rom. pontifex edendi de cœta dogmatica provisoria. Ita decipiuntur homines! *Provisorie possemus mentis et cordis obsequio adhaerere errori in fide idque ex praepcepto Christi, donec ab eo abducatur per examen episcoporum, qui ad sanam et catholicam doctrinam rom. pontificem revocare possent. Equis devoret hæc absurdum!*

(1) Alioquin difficile omnino est, ne impossibile dicam, conciliare ejusmodi obligationem adhaerendi mente et corde rom. pontificum dogmaticis decretis cum illorum sententia qui tenent rom. pontificem docentes ex cathedra universam Ecclesiam, errori contra fidem obnoxium esse. Quomodo hæc inter se adversarii componere valeant, profiteor me vere assequi haud posse. Addo in praxi nunquam fuisse obstatere quæcumque posse pontificis dogmaticis judicis, sub obtentu quod Ecclesia juridice contradicere queat pontifici sic deficiunt. Nam hic casus est impossibilis, cum Ecclesia universa semper adhaeserit et adhaereat atque adhaerera semper sit, unitatis fidei centro, et Ecclesia unice apostolicæ, seu rom. pontifici capiti suo. Præterea qui refrauantur, hoc ipso se rebellares ac refractarios patet acutum

vel unicus ejusmodi error reprehendetur, appareret omnes adductas probationes in nihilum redactum iri. Huc præterea deum debuimus animum nostrum appellere, ut evinceremus verissime scripsisse s. Agathonem pontificem quod: « *Eius vera confessio a Patre de cœlis est revelata, pro qua a Domino omnium beatus esse pronuntiatus est Petrus: qui et spirituales oves Ecclesiæ ab ipso Redemptore omnium terra commendatione pascendas suscepit; eius annitente præsidio, hæc apostolica ejus Ecclesia nunquam a via veritatis in qualibet erroris parte deflecta est;* » cuius auctoritatem, utpote apostolorum omnium principis, semper omnis catholicæ Christi Ecclesia et universales synodi amplexa » (1). Quod vero nunquam factum esse usque ad etatem suam pronuntiavit Agatho, ut nempe *deflexa fuerit apostolica Sedes a via veritatis in qualibet erroris parte,* in sequentibus seculis nunquam pariter contigisse exploratissima res est, quamque ostendere aggredimur.

Cum vero negativa patet sit ejus probatio, que tota sit in erroribus fidei adversantibus diluendis, quibus rom. pontificum nomen aspergi solet, nonnulla premitenda sunt ut dicendis lumen affulget. Quandoquidem vero non de quibuslibet erroribus questio est, sed de iis tantum qui in decretis dogmaticis ex cathedra emissis, dum scilicet pontifices universam docerent Ecclesiam, iis exciderint, duo efficient adversarii necesse esset ad pontifices ex cathedra loquentes erroris insimulando. Deberent primo ostendere errorem objectum ita certo fidei errorem esse, nulla ut possit apta interpretatione purgari; secundo esse præterea errorem definitionis dogmaticæ, seu definitionis ex cathedra late. Alterutrum enim si desit, multo vero magis si neutrum comprobetur, nulla poterunt ratione adversarii infallibilitatem quam pontificibus summis adstruebamus appetere. Porro cum nullus sit penitus error ex tot quorum ab adversariis incusantur pontifices, in quo modo una, modo altera ex recensis conditio-*nibus*, modo etiam ambæ non desiderentur, jure concludimus, nullo modo ostendi posse aliquem pontificem in dogmaticis decretis errasse.

Prinsquam expendamus errores rom. pontificibus impactos, animadvertisimus horum catalogum ab initio satis prolixum contextum fuisse ab adversariis pontificie auctoritatis (2); deinde valde imminutum, donec contractus est ad duos vel tres tantum, vide-licet ad Petri lapsum cum negavit Christum, ad lapsum item Liberii, ac demum Honorii (3). Jamvero

(1) In epist. ad imp. Constant. apud Harduin. *Acta conc. t. III. col. 1079.*

(2) Eum vide apud Bellarminum, *De rom. Pontif. lib. IV. cap. 8. seqq.* Magdeburgenses in solo s. Petro quindecim lapsus enumerarunt, et ita porro in insequentibus rom. pontificibus.

(3) Sane Bossuetius in celebri sermone *de Ecclesiæ unitate* quem habuit ad comitia cleri gallicani die 9 novemb. 1681. ad unum vel duos pontifices revocat numerum eorum, qui contra morem omnium prædecessorum per vim aut per subversionem non defendent constantem, aut non satis aperte explicaverint doctrinam fidei. Sed juviter textum ejus vere pulcherrimum in medium afferre: « *C'est cette église romaine, inquit, qui, enseignée par s. Pierre* ex his iterum seponendi sunt lapsus s. Petri et Liberii; siquidem in lapsu Petri nulla data fuit definitio fidei, cum neque Ecclesia fuerit tunc temporis solemniter instituta, nec primatus actu collatus s. Petro, sed solum promissus in ejus gratia haec infallibilitatis dote prædictus est ipse ac successores ejus (1). Quod vero ad lapsum attinet Liberii, præterquam quod non agatur ibi de fidei definitione data ad universam Ecclesiam, sed de lapsu personali per subscriptionem vi fraudeque extortam et quidem formulæ Sirmensi, quæ sensum catholicum præ se ferebat, nunc apud criticos exploratum est ejusmodi lapsum commentitum esse, aut saltem ita dubium, ut nullam adversariis criminandi causam præbere possit (2). Restat præterea unus Honorius de quo suspicari possimus in errorem incidisse in suis ad Sergium epistolis.

Porro Honorium neque astu monothelitarum halucinatum, neque reu dogmatice definivisse sic vindicamus. Ille in dogmate de dupli operatione ac voluntate errasse dicendus non est, qui aperte et expresse duplum in Christo pro dupli ejus natura asseruit operationem et voluntatem; quique præterea eadem illa usus est forma ad dogma hoc asserendum, quæ tanquam catholicæ ab œcuménico concilio cum plausu excepta est. Rursum: ille definitionem dogmaticam dedisse dicendus non est, qui aperte profitetur se nolle quidpiam definire: atqui utrumque constat fecisse Honorium in ipsis epistolis ob quas accusatur.

et ses successeurs, ne connaît point d'hérésie... Les hérésies ont pu passer, mais non pas y prendre racine. Que contre la coutume de tous leurs préédécesseurs, *ni ou deux* souverains pontifes, ou par violence, ou par surprise, n'ont pas assez constamment soutenu ou assez pleinement expliqué la doctrine de la foi; consultés de toute la terre, et répondant durant tant de siècles à toute sorte de questions de doctrine, de discipline, de cérémonies, qu'une seule de leurs réponses se trouve notée par la souveraine rigueur d'un concile œcuménique; ces fautes particulières n'ont pu faire aucune impression dans la chaire de saint Pierre. Un vaisseau qui fend les eaux n'y laisse pas moins de vestiges de son passage.... Ainsi l'Eglise romaine est toujours vierge; la foi romaine est toujours la foi de l'Eglise; on croit toujours ce qu'on a cru; la même voix retentit partout; et Pierre demeure dans ses successeurs le fondement des fidèles. C'est Jésus Christ qui l'a dit, et le ciel et la terre passeront plutôt que sa parole. » Opp. cit. ed. tom. XV. pag. 501. seq.

(1) Mirum proinde est potuisse adhuc archiep. Turonensem Aloisio-M. de Barral in op. *Défense des libertés de l'église gallicane et de l'Assemblée du clergé de France* tenue en 1682. Paris, 1817. pag. 527. seqq. ad ostendendam fallibilitatem rom. Pontificis afferre lapsus s. Petri, perinde ac si Petrus, cum dixit ancillæ ostiaris non nori hominem istum, deditis definitionem dogmaticam ex cathedra quam nondum habebat.

(2) Cf. Stillingum, *Acta Sanctor.* tom. VI. mens. septemb. die 25. *De s. Liborio Papa Conf. Romæ commentarius critico-historicus* a pag. 572. ad pag. 652. Item *Dissertaz. critico-storica dell'ab. Pietro Corgne*, tradotta dal franc., in cui si dimostra insussistente la pretesa caduta del sano Papa Liborio, con note del raccolto; in op. *Raccolta di dissertazioni di storia ecclesiastica per opera di Francantonio Zaccaria*. Roma 1794. tom. X. diss. III. atque ejusdem Zacharie S. J. *Dissert. de commentatio Liborii lapsu*, quæ prostat in *Thesaurus theologicus*. Tom. II. p. II. lib. opusc. VI. Quapropter vel ipse Bossuetius fassus est: « *J'ai rayé de mon traité de la puissance ecclésiastique tout ce qui regarde le pape Libère, comme ne prouvant pas bien ce que je voulais établir.* » Cf. apud de Maistre, *Du Pape*, liv. I. ch. 13.